

REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA” sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală, (Arpașul-inf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Boșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de păstrare (Mercur), Cassa de păstrare (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreana, Chiorana, Chiseteiana, Codreana, Codrul (Buteni), Codru (Lușa), Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Cordiana, Coroana (Bistrița), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgeșana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițerul, Hașegana, Însoțire de credit (Veștem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Grafoșdia), Isvorul (Sângeorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Lucașărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniarea), Murășiana, Murășianul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oraviciană, Orientul, Patria, Piatra, Plugarul (Cacova), Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reun. de impr. și păstrare (Ilva-mare), Riureana (Cap.-Mănăstur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Șoimul (Vașcău), Sebeșana (Sebeșul sds.), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Șercăiana, Silvania, Speranța (Hosman), Steaua, Șoimul (Uioara), Tărnăveana, Țibleșana, Timișana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sânmartin), Vuliurul, (Tășnad), Zărândeana, Zlăgneana, Zorile.

Prețul de prenumărare:

pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—

Redactor responsabil:

CONSTANȚIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:

de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Controlul obligator la Centrala institutelor financiare.

Proiectul pentru înființarea «Centralei institutelor financiare» a fost discutat amănunțit, în primăvara trecută, atât în pressă, cât și în anchete și conferențe speciale. Discuțiile ce au urmat atunci au privit cu deosebire chestiunea controlului obligator, ce intenționează a introduce această nouă instituțiune, căci scopul său financiar a fost aprobat aproape în unanimitate.

Cu privire la controlul obligator, care după proiect ar avea să se extindă asupra tuturor băncilor, ce s'ar atașa centralei și cari nu au capitale proprii de cel puțin 20 milioane, — opiniunile date în publicitate s'au împărțit în trei grupuri principale. Unii — cei mai mulți — au fost de părere, că controlului obligator să fie supuse numai acele bănci, cari vor cere și vor obține credit dela centrală. Ideea aceasta a fost susținută de reprezentanții băncilor mari din capitală și de reuniunea regnicolară a institutelor de bani ungare (Magyarországyi pénzintézetek országos szövetsége). Un alt grup dintre cei interesați au cerut, ca chestiunea controlului să fie total delăturată din programul centralei, iar pentru realizarea ei să se creeze o instituțiune nouă, specială, inițiată de însăși băncile din țară, în mod și pe baze autonome. Aceasta nouă instituțiune ar fi avut să se creeze după analogia camerelor comerciale și ar fi avut a se numi și ea «Camera», însă a institutelor financiare. Ideea

aceasta a primit o importanță deosebită, fiind reprezentată de o mulțime de bărbați cu rol principal și activ în viața publică. În fine a treia părere a fost cea susținută de reuniunea băncilor noastre, de «Solidaritatea», părere care numai întru atâta se deosebiă de cea precedentă, întru cât cerea ca controlul extern și obligator să fie îndeplinit prin instituțiunile create deja spre acest scop, sau cari s'ar mai crea în viitor.

Noul proiect al guvernului, care se va desbata în curând, dovedește că nici una din părerile emise nu a putut fi considerată. El rămâne statornic pe lângă planul original de a lua sub revizie pe toate băncile — indiferent că cer, sau au credit, ori nu — cari i-se vor atașa. Și suntem siguri, că ce privește această parte a proiectului — nu se vor admite modificări. Cu aceasta trebuie să fim în clar.

Noi de altfel — cece nu a fost de fel greu — am prevăzut deja din vreme (vezi Nr. 17 din 24 Aprilie a. c. al «Revistei Economice») că cu privire la controlul proiectat de «Centrala institutelor financiare» nu se va admite nici o schimbare esențială și ne-am întrebat și ne întrebăm, cum se va prezenta controlul, ce se va efectui prin noua centrală? Proiectul regulamentului pentru reviziuni al acestei centrale ne e cunoscut. La dreptul vorbind nu este ceva deosebit. În multe privințe e manc chiar. Cu toate acestea, cece știu, că literile unui astfel de regulament nu sunt hotărâtoare la executarea lui, va trebui să fie în clar cu faptul, că totul depinde dela intențiunile, celor ce-l vor aplica. Dacă acele intențiuni —

ceeace nu ne îndoim — vor avea în vedere exclusiv interesele materiale și morale ale singuraticilor institute, — controlul centralei va fi bine venit și folositor. La din contră, instituțiunea cu greu își va face drum înainte. Așa fiind, părerea noastră este, că mai toate băncile se vor atașa centralei fără rezerve, dacă se vor convinge de intențiunile obiective și binevoitoare ale revizuirilor, la cari vor fi supuse. — Acest lucru îl vor face fără ezitare, desigur, și băncile noastre, deprinse și cu destulă înțelegere pentru controlul obiectiv și binevoitor. De altfel asupra acestei chestiuni se va pronunța în curând și «Solidaritatea» și până atunci și după aceea, băncile noastre să caute a se pregăti cât mai bine pentru eventualul control al noii instituțiuni. Iar pregătirea să o facă așa, ca să-și revideze afacerile din punct de vedere financiar și întocmirile tehnice și administrative. Timp este suficient, dar nu de pierdut!!

Ne dăm foarte bine seama, că revizuirea afacerilor și a întocmirilor interne la o bancă — fire-ar fi fost ea cât de bine condusă — nu e lucru prea ușor. Lucrarea ce se cere spre acest scop trebuie să fie îndeplinită cu multă precauțiune și chibzuială. Căci de ce poate fi vorba? La revizuirea afacerilor trebuie căutat și ținut într'acolo, ca fiecare afacere să aibă deplină acoperire sau garanție iar într'un caz sau altul s'ar dovedi că nu este, să se întregească. Cum să se facă aceasta? — E greu de precizat. Depinde totul dela împrejurările, în care se găsește institutul interesat. Iar aceste împrejurări numai cei de aproape le pot cunoaște bine și folosi cum se cade. Tot asemenea la revizuirea întocmirilor interne încă se recere o doză bună de înțelegere a situațiunii speciale în care se găsește un institut. Aci trebuie ținut cont în prima linie de personalul tehnic și administrativ și de cunoștințele aceluia. Numai în măsura acestora se pot face schimbări — dacă sunt de lipsă. Iată de ce zicem că lucrarea pentru revizuirile contemplate de noi cere în prima linie precauțiune și chibzuială.

Ce dăm?

Pentru buna reușită a crâncenului războiu, ce s'a pornit înainte cu 15 luni, între cele mai civilizate popoare, dăm toți tot ce avem mai bun, tot ce putem și ce ni se cere.

Suntem datori să dăm și dăm cu drag. Pentru că prin războiu voim să salvăm bunurile noastre cele mai mari: viața, averea și viitorul nostru. Dar și pentru că dela biruință nădăjduim o reculegere a noastră pe întreagă linia și viață mai fericită pentru cei ce vor supravețui războiul și pentru urmași.

Războiul, fiind acțiunea cea mai grea, cea mai plină de primejdii și mai costisitoare dintre toate acțiunile, pe care le întreprind popoarele, se pune la cale numai în împrejurări excepționale. Și chiar de aceea pentru purtarea lui cu succes se cer jertfe și eforturi supreme din partea tuturor cetățenilor.

E greu însă a constata toate jertfele, ce le face un popor, o țară în scopul războiului.

Nici nu vom încerca să disecăm seria întreagă a jertfelor; ni-ar fi și cu neputință.

Pentru a da însă un răspuns la întrebarea, ce ne-am pus în fruntea acestui articol, este de ajuns să constatăm, că jertfele de oameni: morți, schilodiți sau altfel nenorociți și nehnici de viață, ce i-a reclamat și pricinuit acest crâncen și îndelungat războiu azi sunt încă incalculabile, dar la tot cazul se urcă la milioane.

Căci, doar, abia se găsește o familie undeva, într'un sat sau oraș de pe întinsul acestei țări, care să nu fi trimis și să nu trimită pe cineva la luptă sau, peste tot, în serviciul armatei, și așa să rămână neatinsă de greul vieții, ce l'a adus războiul.

Bărbați mai tineri și sănătoși abia se găseseră puțini, neînrolați, și ei fac serviciile publice neapărat necesare, fără cari mașinăria statului, a bisericii, a institutelor de învățământ, a instituțiilor economice și financiare s'ar potieni.

Dintre bărbați nu iau parte la războiu decât cei ce sunt cu un picior în groapă, sau sunt încă copii, ori apoi ceice au defecte corporale mai mari.

Ce dăm deci?

Dăm capitalul cel mai prețios, ce-l avem. Pentru că, în adevăr, sutele de mii și milioanele de luptători pe câmpurile de bătaie ale Europei sunt capitalul, care a făcut în trecut și avea menirea să facă și în viitor să fructifice toate bunurile vieții: să procreieze generațiile viitoare, să facă să sporească și înflorească toți ramii economiei: agricultura, meseriile, industria, comerțul, finanțele. Ei aveau să dea avânt științelor și artelor, ei, în fine să realizeze progresul pe toate terenele.

Și pe toți aceștia i-am dat, și avem să-i mai dăm și pe aceia cărora încă nu le-a venit rândul până acum.

Dăm deci, am putea zice, floarea sufletului nostru.

Ii dăm ca, mare parte, să nu mai vină, iar mare parte să se întoarne mutilați, cu boala în oase și nervi și nehnici de a se mai hrăni, devenind, astfel, nu ajutor, ci povară pentru familiile lor și pentru societate.

Și dându-i pe ei, ne-am dat tot sporul, toată nădejdea agonisei noastre, toată mângâierea sufletelor noastre și toată tihna, viața devenind astfel pentru noi o povară grea de purtat, cum zice poetul: „noaptea fără stele, ziua fără soare“.

Iar noi nu dăm numai aceste jertfe, în tot cazul cele mai mari și mai grele; ci, în aceste vremuri de năpastă, pe lângă ostenețele și suferințele celor din războiu, pe lângă încordările lor trușești și sufletești, pe lângă durerile celor mutilați și plini de reumatism, pe lângă sângele vărsat și groaza morții, pe lângă poverile celor rămași acasă, pe lângă durerea lor sufletească și jalea după cei morți și pentru cei mutilați și bolnavi, — mai dăm și alte jertfe nenumărate.

Anume: a trebuit și trebuie, pentru isbânda războiului, să punem la dispoziție și celelalte bunuri ale noastre, caii și căruțele, bucatele și alte multe obiecte, reclamate de trebuințele neapărate ale războiului.

La cele două împrumuturi de războiu a contribuit și obștea noastră: băncile, bisericile, alte diferite instituții, societăți și privații.

Din toată sărăcia noastră s'au adunat, și pe această cale, sume frumoase și se vor mai aduna și cu ocazia împrumutului al treilea de războiu, pentru care tocmai acum se fac subscrierile.

Nu sunt neînsemnate colectele făcute pentru „Crucea roșie”; îndeosebi colecta de pansamente și albituri, făcută de învățătorimea noastră.

Reuniunile de femei și institutele noastre de fete au pregătit diferite obiecte pentru scutirea de frig și ger a soldaților în timpul iernii: șaluri, învălitori de pânțe, de genunchi ș. a.

În câteva locuri s'au întocmit și spitale pentru soldații bolnavi și răniți și s'au provăzut cu toate cele necesare.

Una dintre necesitățile indispensabile pentru bolnavi și răniți a fost și este lectura. În această direcție, de asemenea, s'a lucrat cu bune rezultate, atât din partea diferitelor noastre instituții bisericești, culturale și economice-financiare, cât și din partea ziaristicii și a privaților. Așa, că și în această privință am ținut să ne facem datoria, între marginile posibilității.

Afară de aceste, cine ar putea să adune și înșire toate celelalte daruri mai mărunte, dar folositoare și ele, cu cari publicul nostru a contribuit pentru a pregăti celor suferinzi cu ocazia sărbătorilor și în alte împrejurări câte o bucurie: prin distribuirea de mâncări, beuturi, poame, tutun, țigarete etc.?

Dar, fără îndoială, după războiu ne așteaptă și alte jertfe: pentru vindecarea ranelor pricinuite în aceste zile furtunoase, pentru restabilirea stricăciunilor din locurile, cari au fost ursite să fie teatru de războiu și, în genere, pentru acoperirea tuturor marilor lipse și trebuințe, ce vor rezulta pe urma unui războiu așa de îndelungat și purtat în condiții atât de grele.

Și toate aceste le-am făcut și le facem, în primul loc, ca să ne împlinim suprema datorie, ce o avem pentru patrie și tron; iar în al doilea, întru nădejdea unor zile mai bune pentru poporul nostru din această țară.

Aceste date și aceste jertfe, aduse pe altarul patriei, nu pot rămânea nerăsplătite!

Rechiziționarea cerealelor.

Ca și în anul trecut, aprovizionarea populației cu cerealele necesare alimentației până la proxima recoltă întimpină și în anul acesta dificultăți. Este generală plângerea în țara întreagă, din partea marelui masse a consumenților, privitoare la lipsa produselor alimentare și în deosebi a cerealelor din piață.

Cu toate că țara a avut în anul curent o recoltă abundantă, suficientă pentru a acoperi toate necesitățile și deși prețurile maximale, fixate de guvern, sunt convenabile, totuși producenții se abțin de la vânzări, rețin cerealele, speculând la urcarea prețurilor sau la majorarea prețurilor maximale actuale.

În fața plângerilor tot mai dese ale publicului consumător guvernul a hotărât să ordoneze *rechiziționarea cerealelor în țara întreagă*. Lucrările pregătitoare pentru efectuarea rechizițiilor sunt deja termi-

nate și ordonanța guvernului se așteaptă pentru zilele proxime. Rechiziționarea o va încredința guvernul „Societății pe acții pentru produse de războiu”, care, cu organizația ei ramificată în toate părțile țării se speră că o va și putea efectui în mod corăspunzător. După toată probabilitatea guvernul, înainte de începerea rechiziționărilor, va fixa mai întâi un termen precluziv pentru vânzările din mână liberă. Aceasta atât în interesul producenților, cât și a consumenților, căci, ordonată odată rechiziționarea cerealele se vor plăti din partea societății rechiziționătoare cu K 1 sub prețurile maximale fixate, vor pierde deci producenții K 1 la majă metrică, iar de altă parte consumenții vor fi nevoiți a se aproviziona dela „Societatea pe acții pentru produse de războiu”, urcându-li-se prețurile încă și cu spesele de transport.

Asemenea s'a hotărât din partea guvernului și rechiziționarea cartofilor, tot cu K 1 sub prețul maximal.

Producenții noștri vor lucra deci în interesul lor propriu și se vor scuti înșși de pierderi, dacă vor pune cât mai curând în vânzare prisosurile lor de cereale și cartofi.

AGRICULTURA.

Producțiunea viilor.

Zilele trecute a apărut raportul ministeriului de agricultură asupra rezultatului culesului de vii în diferitele regiuni ale țării. În general rezultatul pro jugăr catastral a fost slab, excepții sunt puține. În ținuturile românești, cultivate de vii, culesul a dat următoarele rezultate: în cercul Sătmar 40—60 hectolitri; în cercul Bihardiószeg 8 hectolitri (în mediu), în cercul Miniș 16—20 hectolitri, în cercul Aiud 15—25 hectolitri; în cercul Sănmărtin 20—30 hectolitri, iar în cercul Murășorheiu 10—12 hectolitri.

Prețul mustului a fost, până la 21 Octomvrie a. c., pro hectolitr, următorul: în cercul Bihardiószeg K 60—80; în cercul Miniș K 50—70; în cercul Aiud K 90—100; în cercul Sănmărtin K 70—90 și în cercul Murășorheiu K 80—100.

REVISTA FINANCIARA.

Situațiunea.

Sibiu, 28 Octomvrie 1915.

Piața internațională de bani continuă a fi neschimbată. Discontul privat se menține în London la $4\frac{7}{8}\%$, iar în Berlin la 4% .

În piața internă domnește, cu deosebire în Viena, abundență extraordinară de bani, pe care nu a putut-o contrabalansa nici însemnatele detrageri de numărar pentru trebuințele împrumutului de războiu. Afacerile

stagnează și cambiile lipsesc aproape cu totul din piață.

Cambii vieneze de prima bonitate s'au scontat cu 2 $\frac{3}{4}$ %, cambii budapestane de aceeași bonitate cu 3 $\frac{1}{4}$ %, iar cambii de portofoliu cu 4%—4 $\frac{1}{2}$ %.

CRONICĂ.

Al treilea împrumut de războiu ungar. Subscripțiunea la noul împrumut de războiu ungar continuă cu zor și cu rezultate multămitoare în țara întreagă. După evaluările de până acum rezultatul acestui al treilea împrumut la nici un caz nu va rămâne în urmă rezultatelor împrumuturilor anterioare, ba se speră că le va întrece chiar.

Pentru a populariza în marea masă a poporului acțiunea întreprinsă în interesul noului împrumut de războiu și în special pentru a lămurii poporul țaran asupra multelor și însemnatelor avantagii, ce le oferă noul împrumut, s'a pus la cale editarea unei foi volante, ce se va distribui în sute de mii de exemplare, în limbile: maghiară, germană, croată, românească, slovacă și ruteană.

Apelul acesta este provăzut cu un motto scris de însuși ministrul de finanțe Teleszky.

* BCU Cluj / Central

Importul de cereale din România. Stațiunile căilor ferate *Câneni* și *Râuvadului* fiind deja mare parte deblocate, încărcările de cereale destinate pentru export în străinătate au fost reluate în ambele stațiuni. Asemenea s'a deschis din nou pentru export vama Palanca, Punctele vamale Predeal și Burdujeni rămân însă deocamdată încă închise pentru încărcări de mărfuri.

*

Creanțele Ungariei față de statele inimice. Camera de comerț și industrie din Budapesta a inițiat o acțiune pentru conscripția creanțelor comerciale în ființă față de țările inimice.

Până la finele săptămănei suma creanțelor anunțate camerei s'au urcat la K 14.577,755, care sumă se distribuie asupra singuraticelor state cum urmează:

Anglia	K	840,107
Belgia	„	169,556
Franța	„	2.566,091
Italia	„	3.152,912
Japonia	„	83,158
Montenegro	„	71,980
Rusia	„	4.590,532
Sârbia	„	3.103 419

Adunarea datelor continuă.

*

Sârbia economică. Sârbia are o întindere de 84,000 klm. □ și numărul locuitorilor ei este de 4.4 milioane, cari se ocupă în preponderanță cu agricultura. Cultivat însă este abia $\frac{1}{3}$ parte a pământului

cultivabil; pădurile ocupă $\frac{1}{3}$ parte a întregului teritoriu al țării, exploatarea lor însă este de tot primitivă. Partea cea mai mare a pământului cultivat este sămănat cu porumb (600,000 de hectare) iar grâu este sămănat pe 400,000 hectare. Producția cartofilor este minimală; în schimb se cultivă pruni, pe o întindere de 200,000 de hectare, iar vii pe 40,000 de hectare. Economia de vite este foarte dezvoltată. Contingentul de animale este de prezent: 150,000 de cai, 1 milion de vite, 800,000 de porci și 4 milioane de oi.

Industria Sârbiei se află în stadiul începutului. Industria de casă: mărfuri textile, din lemn și fier este foarte dezvoltată; afară de acestea mai sunt mai multe fabrici de bere, de spirt, mori, fabrici de postav, de mărfuri de cement și fabrici de tutun. Sârbia e foarte bogată în minerale; exploatarea lor însă este foarte minimală. Comerțul este în creștere și importul întreține exportul chiar și în anii răi economice. Articolul principal de export sunt produsele agricole. La import locul prim îl ocupă Germania cu 30 mil. Marce, după care urmează Austro-Ungaria cu 13 milioane și Anglia cu 9 milioane. Cele mai însemnate articole de import sunt: metalele, mașinile, mărfurile textile și hârtia.

SUMAR.

Controlul obligator la Centrala institutelor financiare. — **Ce dăm?** — **Rechiziționarea cerealelor.** — **Agricultura:** Producțiunea viilor. — **Revista financiară:** Situațiunea. — **Cronică:** Al treilea împrumut de războiu ungar, Importul de cereale din România, Creanțele Ungariei față de statele inimice, Sârbia economică.

„SEBEȘANA“

casă de păstrare pe acțiuni în Caransebeș.

Convocare.

P. T. Domnii acționari ai Cassei de păstrare pe acțiuni «*Sebeșana*» din *Caransebeș* se convoacă la

adunarea generală extraordinară,

care se va ține **Luni în 8 Noembrie 1915 st. n.** la 3 $\frac{1}{2}$ ore d. a. în localitatea institutului cu următoarea

Ordine de zi:

1. *Raport despre eventuala înrolare a directorului executiv Dr. Nicolae Ionescu și hotărâre cu privire la substituirea D-Sale.*
2. *Schimbarea statutelor.*
3. *Eventuale propuneri.*

Caransebeș, la 27 Octomvrie 1915.

Direcțiunea.

NB. **Vot deciziv în adunarea generală au numai acei acționari, cari au depus în orele oficioase până Vineri în 5 Noembrie 1915 la 12 ore din zi acțiunile lor, transcrise cu o lună înainte de adunare în registrul institutului pe numele lor, la casa institutului ori la casa filialei noastre din Ohabistra. Acțiunile se pot depune spre acest scop și la oricare institut, care e membru la «Solidaritatea»; în acest caz însă avizul despre depozitare al institutului respectiv trebuie să sosească la noi până în 5 Noembrie 1915 la 12 ore din zi. Femeile se pot prezenta numai prin astfel de plenipotențiați, cari încă sunt acționari introduși în registrul institutului cu o lună înainte de adunarea generală. Minorenii și persoanele juridice se reprezintă prin reprezentanții lor legali.**